

Efterbehandling av torvtäkter

- gynnar klimatet och den biologiska mångfalden och skapar nya viltvatten i våra landskap

Text: Rita Larsson
Foto: Neova

Det krävs alltid efterbehandling på avslutade torvtäkter i Sverige. Det ser vi inom torvbruket som positivt, det gynnar både markägarnas fastigheter, klimatet och miljön samt skapar stora möjligheter för en rik flora och fauna i landskapen.

För att skydda markägarna måste verksamhetsutövaren avsätta medel för efterbehandlingsåtgärder, vilka fastslås av myndighet, innan ett nytt tillstånd tas i anspråk.

Efterbehandling i ansökningsprocessen

För att en ansökan skall vara komplett måste en väl beskriven efterbehandlingsplan bifogas ansökan. Denna efterbehandlingsplan är preliminär och man utgår då ifrån de förutsättningar (såsom politiska beslut, närmiljöer, vatten, hydrologi och om man kan bidra till att öka naturvärden i området) som råder vid tillfället för ansökan – en ögonblicksbild kan man säga. Att den vid ansök-

ningstillfället är preliminär beror på att den politiska agendan ändras, nya fokus vad gäller miljön och klimatet sker under gång, samt att nya regler kommer från EU.

Idag söker man i regel täktverksamhet på en yta motsvarande ca 25 år och finns det tillräckligt med torv kvar då tillståndstiden närmar sig utgång, kan man välja att söka nytt tillstånd för fortsatt verksamhet. Totalt kan produktion pågå upp till ca 35-45 år. Under den här tiden hinner det hända mycket både politiskt och i närmiljöerna kring torvtäkten.

Slutlig efterbehandlingsplan

Det är vanligt att ansvariga myndigheter i beslutet anger i hur god tid ett förslag på en slutlig efterbehandlingsplan ska sändas till myndigheterna.

Därefter ska berörda markägare få lämna synpunkter/önskemål. Idag tar man stor hänsyn till markägar-

nas önskemål och försöker möta önskemålen så långt det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart. Det är dock myndigheterna som tar det slutgiltiga beslutet om hur täkten ska efterbehandlas. I tillstånden framgår det när förslag på en slutlig efterbehandlingsplan skall vara inlämnat. Det brukar formuleras som i god tid innan tillståndet upphör, senast tre år innan tillståndstidens utgång eller senast fem år innan tillståndstidens utgång.

Såväl olika djur- som växtarter etablerar sig snabbt på efterbehandlade marker. Enligt naturvärdesinventeringar som har skett på efterbehandlade tåkter har en mängd växter och framförallt fåglar och insekter, hittat ett andningshål i områden där det oftast saknas öppna vattenspeglar med skyddande vegetation. Denna rika etablering har skett endast några år efter att täkten har avslutats.

Man har konstaterat att det är till stor hjälp för etableringen av olika fågelarter att noga planera för olika häckningsholmar i dessa nya miljöer.

Foto tv: Alsmyran, här pågick produktion till och med 2013, bilden är tagen 2016

Foto th: Skråttmyran, här pågick torvproduktion fram till början av 90-talet, bilden är tagen 2016.

Nygårdsmyren juni 2017 efter avslutad täktverksamhet som pågick fram till 2010.

Generella efterbehandlingsåtgärder

De vanligaste efterbehandlingsmetoderna är beskogning eller att låta hela eller delar av området återgå/omvandlas till våtmark med öppna vattenspeglar där så är möjligt.

Andra förekommande alternativ är energiskogsodling, jordbruk, fiskodling eller t ex golfbana och rekreationsytor med vandringsleder. Idag krävs redan vid ansökan att man

beskriver mer utförligt hur ytan kan tänkas efterbehandlas så att miljön i området gynnas positivt (rekreation, flora och fauna).

Val av åtgärder

Valet av efterbehandlande åtgärder baseras på faktorer såsom kvarvarande torvdjup, torvens fysikaliska och kemiska egenskaper, dränerings- och jordartsförhållanden samt klimat och topografi.

Torvskörden resulterar i en successiv sänkning av vattennivåerna inom täktområdet. Den grundläggande frågan vid valet av efterbehandlingsåtgärd är om markytan inom täktområdet efter avslutad produktion, ligger över eller under omgivande vattennivåer.

Genom att planera åtgärderna i ett tidigt skede kan rätt förutsättningar skapas som gynnar efterbehandlingsresultatet.

Förfarande inför efterbehandling av avslutade täktytor

- Samråd med myndigheter och markägare (förbereds genom förslag till efterbehandling).
- Upprättande av en slutlig efterbehandlingsplan med tillhörande beskrivning av val av åtgärder för olika ytor inom täktområdet, därefter skickas underlagen till myndigheter för godkännande.
- Beredningsarbeten påbörjas beroende av vilka efterbehandlingsåtgärder som ska utföras.
- Om skog ska planteras och gödsling är nödvändig ska detta informeras myndighet.
- Man måste beställa planter i god tid, väntar man för länge kan det bli svårt att få tillräcklig mängd.
- Besiktning med markägare och myndighet under efterbehandlingsprocessen.
- När efterbehandlingsarbeten är klara och ytterligare kompletteringsåtgärder utförts skall detta godkännas av myndighet.
- Efter godkännande ska en slutredovisning upprättas över efterbehandlingsåtgärder som har skett och hur man har gått tillväga för att uppnå resultatet samt beskrivning av ev avvikelser från upprättad slutlig plan efter godkännande från myndighet.
- När myndighet anser att efterbehandling är fullbordad skickas beslut om detta ut och marken kan återlämnas till markägaren som då tar över ansvaret för området.